

A plágium fogalma és elkerülésének lehetőségei

hallgatói szemszögből

PLÁGIUM

„főnév -ot, -a (irodalomtudomány, sajtónyelvi)

1. <A szerzői jog kialakulása óta> más személy szellemi alkotásának eltulajdonítása, az általa megalkotott műnek v. részeinek felhasználása az eredetire v. a szerzőre való hivatkozás nélkül; szellemi lopás, tolvajlás. Irodalmi, tudományos, zenei plágium; beperelték plágium miatt v. plágiumért; plágiumot követett el; leleplezték a plágiumot; plágiummal vádolják. Ez közönséges plágium. E részletek átvétele kimeríti a plágium fogalmát. || a. (ritka) Így létrejött mű. Az egész értekezés plágium. □ Míg a nagy Lope eredetijeit még az irodalomkutatók is elfelejtették, a plágiumok ... egy sereg ... fordítás révén bejárták a mi korunk minden színpadját. (Ambrus Zoltán)

[...]Szóösszetétel(ek): plágiumper; plágiumvád."

Forrás: A magyar nyelv értelmező szótára. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/p-44572/plagium-45DB1/>

A plágium röviden más szerző gondolatainak forrásmegjelölés nélküli átvétele. A plágium fogalmának megértéséhez meg kell érteni, hogy ebben az összefüggésben mit jelent mások gondolata, hogyan férhetünk hozzá és mit értünk forrásmegjelölés/hivatkozás alatt.

A gondolat kifejezés ebben az esetben sokféle tartalmat jelöl, pl.:

- ötletet, gondolatot;
- megállapítást, következtetést;
- képet, fotót, rajzot;
- ábrát, táblázatot, jegyzetet;
- képleteket, levezetéseket;
- videókat, hanganyagokat;
- stb.

A fenti felsorolás nem teljes, de jól szemlélteti, milyen széles körben értelmezzük a *gondolat* fogalmát a plágiummal összefüggésben.

A következő lényeges kérdés, hogy hogyan jutunk hozzá ezekhez az információkhoz, és azt kell mondjuk, hogy a plágium szempontjából ez mindegy. Ami biztos, hogy írott/nyomtatott szövegből, kiállításon, előadáson, videón, podcastban, személyes beszélgetésben stb. látottakat/hallottakat egyaránt át lehet venni, fel lehet használni, csupán hivatkozni kell a forrásra, hogy ne kövessünk el plágiumot.

Mások gondolatainak átvétele bizonyos mértékig minden tudományos munkának (pl. TDK), illetve a diplomamunkának is kötelező eleme. A megfelelő módon hivatkozott szakirodalom segít saját munkánk szakmai alapjainak megerősítésében, illetve esetenként, ha eltérő eredményeket kaptunk, akkor a viszonyítási pontokat határozza meg. Éppen ezért egyetlen diplomamunka vagy TDK- dolgozat sem készülhet az adott témakör szakirodalmának megkeresése, elolvasása és a dolgozatban történő jelölt felhasználása nélkül. A dolgozat végén található irodalomjegyzék vagy bibliográfia mutatja be a témavezetőnek vagy más olvasónak, hogy mennyire alaposan néztünk utána a feldolgozott témakörnek. A listából egy szakértő mindjárt látja, hogy elolvastuk-e a szükséges irodalmakat.

A dolgozatban történő felhasználás alatt azt értjük, hogy szó szerint vagy átfogalmazva megjelennek mások „gondolatai” a dolgozatunkban. Az átvétel önmagában nem jelent plágiumot, csak abban az esetben, ha nem írjuk oda, hol olvastuk, hallottuk, honnan vettük át. Vagyis a legfontosabb feladat, hogy dolgozatunkban minden átvett szöveget hivatkozással lássunk el, amelynek pl. a diplomamunka esetében kötött keretei vannak, amelyek a könyvtár honlapján elérhetők.

Szó szerinti átvétel esetén minden esetben fontos, hogy idézőjelek közé kerüljön az átvett szöveg és legyen hivatkozás, azonban ha pl. angol nyelvről fordítottuk vagy átfogalmaztuk a mondatot vagy mondatokat, akkor nem kell az idézőjel, csak a forrásmegjelölés a mondat vagy a bekezdés végén.

Két példa:

„A rágcsálóirtókat nem használók (57,3%) és használók (42,7%) véleménye a hatékonyság fontosságával kapcsolatban különbözött a legnagyobb mértékben.”[1] Bár ehhez nem kapcsolódik, de fontos eredmény volt Morzillo és Mertig felmérésében, hogy a válaszadók körülbelül 9%-a használt véralvadástgátló szereket.[2]

Bibliográfia

1. Tóth Sz, Vetter Sz, Ózsvári L, Markovits Zs (2023) A rágcsálóirtás állatvédelmi szempontú megítélése a magyar lakosság körében. Magyar Állatorvosok Lapja 145: 407–418 <https://doi.org/10.56385/magyallorv.2023.07.407-418>
2. Morzillo AT, Mertig AG (2011) Urban resident attitudes toward rodents, rodent control products, and environmental effects. Urban Ecosyst 14: 243–260 <https://doi.org/10.1007/s11252-010-0152-5>

Miért fontos a plágium elkerülése?

Az általánosan elfogadott etikai normák betartása mellett azért, mert az egyetem írott etikai normáinak megsértésével jár a plágium elkövetése, amely etikai eljárást von maga után. Az erről szóló szabályzat az [egyetem honlapján elérhető](#):

(5) A hallgató munkája eredményeként csak saját kutatási eredményeit közli, az idegen forrásokat az elvárásoknak megfelelő formában és annak szabályai szerint megjelöli, az idézetek, források helyét pontosan megadja. A hallgatónak munkájához felhasznált forrásként meg kell jelölnie, ha más személy a) írott vagy szóbeli közleményét vagy annak részleteit szó szerint idézi, vagy szabadon összefoglalva átveszi;

b) elgondolásait, véleményét, elméletét, modelljét felhasználja;

c) által megállapított tény, adatot, illusztrációt munkájához felhasznál.

Ezek elmulasztása esetén a hallgató plágiumot követ el, és a becsületes, tisztességes szakmai tevékenységre vonatkozó normákat megszegi.

(6) Ha a hallgatónak plágium elkövetése tudomására jut, kezdeményeznie kell az etikai eljárás megindítását.

Mi segíthet a plágium elkerülésében?

- A szakirodalom olvasásakor érdemes a fontos részeket mindjárt a forrásmegjelöléssel együtt átvenni, kimásolni, kijelölni.

- Egy érdekes előadáson, beszélgetésnél érdemes jegyzetet készíteni, amelynél rögtön jelöljük, kitől, hol és mikor hallottuk a leírtakat.
- A megtalált és felhasználni kívánt szakirodalmakat érdemes rendszerezetten gyűjteni, pl. [Zoteró](#)ban, amelynek segítségével később pl. a Wordben a hivatkozásokat és a bibliográfiát is egyszerűen elkészíthetjük, de ahol a teljes szövegeket is tárolhatjuk, ha megvannak. A Zotero-hoz a könyvtár [Keresési segédletek](#) oldalán található pár link és egy rövid videó.

Mit jelent az, hogy plágiumszűrés – egyezőségvizsgálat?

Az egyetem által befogadásra kerülő diplomamunkákat a dolgozat végleges beadása előtt, de a Neptun feltöltési határidő után egyezőségvizsgálatra küldi az egyetem a Neptunból a Turnitin Similarity alkalmazásba.

A Turnitin Similarity a beadott dolgozat szövegét összehasonlítja sok millió, számára hozzáférhető szakcikkkel, szakkönyvekkel, online elérhető forrásokkal, korábbi, az ÁTE-n és más egyetemeken készült diplomamunkákkal stb. és jelöli, ha szövegegyezéseket talál. A program ellenőrzése után a témavezető feladata, hogy az eredményeket áttekintse és eldöntse, hogy a dolgozatban forrásmegjelöléssel átvett idézetek szerepelnek (megfelelő arányban), illetve vannak-e forrásmegjelölés nélküli átvételek (is).

A témavezető az ellenőrzést követően, szükség esetén a hallgatót a dolgozat egyes részeinek átdolgozására szólíthatja fel, amelynek határidőre történő elvégzésének elmaradása a dolgozat elutasítását, és amennyiben a plágiumot tartalmazó formában került véglegesen beadásra a dolgozat, akkor etikai eljárást vonhat maga után.

További kérdések esetén nézzétek meg a könyvtár [Diplomamunka-írást segítő oldalán a GYIK-et](#), hátha ott már van válasz a kérdésekre vagy írjatok a library@univet.hu címre.